

Dr hab. prof. UAM Dariusz Sikorski

Poznań 18.11. 2024

Wydział Historii UAM

Zakład Historii Średniowiecznej

Opinia w sprawie poprawek naniesionych w doktoracie przez mgra Jakuba Zieline.

Moją recenzję przedstawionej pracy doktorskiej zakończyłem jednoznacznie negatywną konkluzją. Nie wnioskowałem o poprawę pracy pod żadnym względem, gdyż wymagało by to sformułowania innych celów i gruntownej przebudowy całości. Zaznaczyłem, że stan formalny pracy nie był brany przeze mnie przy formułowaniu konkluzji. W obecnej wersji ta strona przedstawia się rzeczywiście znacznie lepiej. Niemniej jednak m.in. powoływanie się na literaturę, w której opinie nie zgadzają się z tym, co twierdzi doktorant nadal jest. Te rozbieżności nie zostały usunięte. Nie ma się co dziwić poprawki w tekście musiałyby iść znacznie głębiej.

W poprawionej wersji Autor załączył podrozdział, który wymienia cele pracy. Ich sformułowanie jedynie potwierdza moim zdaniem chaos koncepcyjny Autora. Teraz tym zasadniczym celem ma być: **„wykazanie, że Indoeuropejczycy przypisywali fundamentalną rolę etapom wiekowym w życiu ludzkim oraz, że podstawowy schemat tych etapów był wspólny dla wszystkich dobrze poznanych kultur indoeuropejskich.** Naszym zdaniem każdemu etapowi przypisywano również specyficzne funkcje, atrybuty i prerogatywy.”

Jak wskazywałem w recenzji, Autor nie jest indoeuropeistą, nie ma kompetencji by z pierwszych celów zrealizować, gdyż może być on rozwiązany wyłącznie na gruncie metod stosowanych w indoeuropeistyce. Wskazywałem, że Autor może co najwyżej umiejętnie przeanalizować literaturę pod tym względem, co jest w zasięgu jego kompetencji. W poprawionej wersji oczywiście tego nie znajduję. Po drugie, Autor deklaruje wykazanie, że postulowany schemat jest

rozpoznawalny we wszystkich kulturach indoeuropejskich. Jednak jego krąg porównawczy koncentruje się wyłącznie na Słowiańszczyźnie, do tego na późnym materiale źródłowym, a w końcu, przecież tego nawet tu nie wykazuje.

Autor ciągle jest na oparciu swojej pracy na przyjętej hipotezie, której trafności nawet nie starał się na wykazać na podstawie dotychczasowych badań indoeuropeistycznych.

W dalszej części omawiającej cele Autor twierdzi, że „Wykazujemy również kilka hipotez pomocniczych. **Naszym zdaniem omawiana struktura wiekowa jest bliska lub tożsama ze strukturą trójdzielną**, wykazaną u ludów indoeuropejskich przez Dumézila”. Autor stawia wóz przed konia: wpierw musi uprawdopodobnić hipotezę o istnieniu owej struktury wiekowej, a ewentualnie później porównać ją do koncepcji Dumézila. Lecz dopóki nie zrobi tego pierwszego kroku, a nie zrobił w poprawionej wersji, to ten drugi nie ma sensu.

W recenzji podniosłem problem barku zdefiniowania głównego pojęcia „age-grade system”. Autor stara się to uzupełnić przedstawiając tę koncepcję na podstawie poleconej przeze mnie książki Bernardo Bernardi, a w pozostałych partiach uzupełnionego tekstu, koryguje liczne fragmenty w oparciu o tę monografię. Trud to daremny, bo nad całością pracy ciąży jej „grzech pierworodny”, tzn. tak dalece intuicyjne rozumienie tego pojęcia, że staje się ono niemal uniwersalne i pasuje do wszystkich sytuacji jeśli tylko Autor odczuwa taką potrzebę. Gdyby Autor rozpoczął swoje badania od właściwego zrozumienia tego pojęcia, to – jak sądzę – szybko doszedł by do wniosku, że indoeuropeistyka nie potwierdza istnienia u Indoeuropejczyków postulowanego systemu, a ni nie ma po nim śladu w późniejszej tradycji. Autor jest oczywiście innego zdania, ale tylko dlatego, że posługuje się rozciągliwym pojęciem „age-grade system”, które pozwala na dopasowanie go do wielu sytuacji, byleby pojawiły się grupy wiekowe lub w ogóle kategoria wieku.

Nie widzę podstaw w poprawionej na wniosek drugiego Recenzenta wersji rozprawy. Podtrzymuję konkluzję zawartą w recenzji.

Dr hab. prof. UAM Dariusz Sikorski